

C. ZAKŁAD PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

MARCIN MIEMIEC

Uniwersytet Wrocławski

ZAKŁAD PRAWA ADMINISTRACYJNEGO
— HISTORIA I WSPÓŁCZESNOŚĆ

Prawo administracyjne jako dyscyplina badawcza i dydaktyczna było uprawiane na Wydziale Prawa od roku akademickiego 1945/1946 w Katedrze Nauki Administracji i Prawa Administracyjnego, przekształconej w 1950 r. w Katedrę Prawa Administracyjnego. Kierownikiem katedry był do 1964 r. prof. Tadeusz Bigo. Jego następcą został prof. Franciszek Longchamps de Bériet. W 1969 r. przyjęto na Wydziale Prawa i Administracji strukturę instytutową. W wyniku tego Katedrę Prawa Administracyjnego podzielono na mniejsze jednostki naukowo-dydaktyczne włączone do Instytutu Nauk Administracyjnych, czyli: Zakład Prawa Administracyjnego, Zakład Prawa Administracyjnego Procesowego, Zakład Nauki Administracji. W 1972 r. z Zakładu Prawa Administracyjnego wyłączono Zakład Zarządzania Gospodarką Narodową pod kierownictwem prof. Adama Chełmońskiego, a w 2010 r. Zakład Prawa Ochrony Środowiska i Administracyjnego Prawa Porównawczego pod kierownictwem prof. Konrada Nowackiego.

Od 1969 r. Zakładem Prawa Administracyjnego kierowali kolejno: prof. Adam Chełmoński (do 1972), prof. Jan Jendrośka (do 1987), prof. Jan Boć (do 2010), a następnie prof. Marcin Miemiec.

W pierwszych latach funkcjonowania Katedry Prawa Administracyjnego kierunek badań naukowych wyznaczali dwaj profesorowie, znani jako twórcy Wrocławskiej Szkoły Prawa Administracyjnego.

Pierwszym z nich był prof. Tadeusz Bigo — znany z do dziś cytowanego dzieła z 1928 r., będącego jego rozprawą habilitacyjną: *Związki publiczno-prawne w świetle ustawodawstwa polskiego*. W okresie wrocławskim prof. T. Bigo poświęcił się pracy organizacyjnej, dydaktycznej i wychowaniu młodej kadry na-

ukowej. W działalności naukowo-badawczej należy wskazać jego opracowania dotyczące sądownictwa administracyjnego, administracji terenowej i określenia celów badawczych nauk prawnych¹. Drugim z nich był prof. Franciszek Longchamps, który prowadził wielokierunkowe badania prawa administracyjnego. Początkowo zajmował się problematyką prawną rolnictwa, w tym ustrojem rolnym Ziem Odzyskanych. W pracy badawczej Profesora wyróżniają się jednak prace teoretyczne. Świetna monografia *Założenia nauki administracji* (1949) stanowi fundamentalne opracowanie z zakresu tej nauki. Przedstawia jej założenia, historię, cele badawcze i metodologię. Z punktu widzenia prawa administracyjnego ważniejsze są jednak studia nad podstawowymi instytucjami, w szczególności nad stosunkiem administracyjnoprawnym. W wyniku tych badań powstały monografie: *Akt administracyjny w świetle Konstytucji PRL* (1954), *Poglądy nauki niemieckiej i austriackiej na publiczne prawa podmiotowe* (1960), *Poglądy nauki francuskiej i belgijskiej na prawa jednostki wobec władzy* (1962). Rezultatem badań prawnoporównawczych Profesora była monografia *Współczesne kierunki w nauce prawa administracyjnego na zachodzie Europy* (1968). Do trzeciego nurtu badawczego prof. Longchamps należą opracowania metodologiczne, takie jak: *O prawniku w rzeczywistej nauki* (1958), *Uwagi o używaniu pojęć w naukach prawnych* (1960), *O drogach badania struktury i działania organów państwowych* (1966), *Z problemów poznania prawa* (1968). Są one wprawdzie objętościowo niewielkie, lecz zawierają analizę znaczenia pojęć w naukach prawnych, wyznaczają pole badawcze nauki prawa, sytuują tę naukę wobec innych dyscyplin badawczych.

Profesor Tadeusz Bigo napisał bardzo trafnie: „Profesor Longchamps był człowiekiem, który bez reszty poświęcił się nauce. Nauka była pasją Jego życia, żywiołem, który opanował Go od młodych lat. Był uczonym ogarniającym rozległe dziedziny nauki, a także sztuki. W dziedzinie nauk prawnych wyniki Jego prace wzbogaciły nie tylko naukę prawa administracyjnego, ale również ogólną teorię prawa. Jego spuścizna naukowa zapisała się na trwałe w historii nauki prawa polskiego”².

Uczniowie naszych mistrzów prowadzili już bardziej ukierunkowane przedmiotowe badania prawnicze. Organizacyjnym odzwierciedleniem tego stanu rzeczy był podział Katedry Prawa Administracyjnego na zakłady w Instytucie Nauk Administracyjnych.

Profesor Jan Jendroška skupił się w swej pracy badawczej na problematyce proceduralnej, gdzie zanotował znaczące osiągnięcia. Świadczy o tym Jego praca doktorska *Postępowanie przymusowe w administracji* (1949), praca habilitacyjna *Zagadnienia prawne wykonania aktu administracyjnego* (1963) i monografia Po-

¹ Zob. bibliografia prac prof. dr. Tadeusza Bigo, Prawo LIV, Wrocław 1975, s. 5, 6.

² T. Bigo, *Franciszek Longchamps (1912–1969). Dla uczczenia pamięci Profesora Doktora Franciszka Longchamps*, Przegląd Prawa i Administracji II, Wrocław 1972, s. 9.

stępowania administracyjne w kodyfikacjach europejskich państw socjalistycznych (1970). Ta ostatnia praca była pierwszą w państwach środkowoeuropejskich prawno-porównawczą analizą ogólnego postępowania administracyjnego. Przedmiotem zainteresowań badawczych prof. Jana Jendroški było również prawo ustrojowe administracji z uwzględnieniem praktyki administracyjnej, w ramach którego napisał we współautorstwie z T. Bigo i J. Wołochem monografię *Pozycja ustrojowa komisji rady narodowej* (1966). Szczególnym zagadnieniem opracowanym przez Profesora była kara administracyjna, której poświęcił opracowanie *Karne zabezpieczenie wykonania dyrektyw administracji państwowej*, opublikowane w t. III pracy zbiorowej *System prawa administracyjnego* (1978). Profesor Jan Jendroška zajmował się także kwestiami ogólnej teorii prawa administracyjnego. W wyniku tego powstały mniejsze objętościowo, ale ważne opracowania: *Koncepcja samorządu terytorialnego Tadeusza Bigo* (1996), *Z problematyki działań administracji publicznej* (1997), *Nowy model sądownictwa administracyjnego w Polsce* (1996).

Profesor Jan Boć skupił się na problematyce sytuacji człowieka we współczesnym państwie. W rozprawie doktorskiej *Wyrównanie strat wynikłych z legalnych działań administracji* (1971) zwrócił uwagę na związek między obowiązkiem odszkodowania a zasadą równości obywateli wobec ciężarów publicznych w świetle ówczesnej regulacji konstytucyjnej, różnicującej ochronę poszczególnych typów i form własności. W pracy tej Autor scharakteryzował podstawowe pojęcia z badanego zakresu. Obszerne tezy tej pracy zostały opublikowane w III tomie *Systemu prawa administracyjnego* (1978). W monografii *Obywatel wobec ingerencji współczesnej administracji* (1985), będącej rozprawą habilitacyjną prof. Jana Bocia, postawił On pytania i sformułował tezy w kwestii istoty form ingerencji administracji w życie społeczne. Podstawowym celem rozprawy było ustalenie granic ingerencji administracji w państwie, w którym panowała polityczna idea prymatu państwa nad społeczeństwem i jednostką. Za najistotniejsze Autor uznał formy władcze działania, pozwalające administracji państwowej na realizację jej zadań z uwzględnieniem interesu publicznego. Zwrócił także uwagę na to, że formy te niosą z sobą niebezpieczeństwo ich nadużycia dla osiągnięcia celów politycznych w kolizji z zasadą praworządności. Do dorobku prof. Jana Bocia należy redakcja wielu opracowań. W tym zakresie ważny jest *Komentarz do Konstytucji Konstytucje Rzeczypospolitej Polskiej* oraz *Komentarz do Konstytucji RP z 1997 r.* (1998). Przedmiotem badań prof. Jana Bocia była też prawna problematyka ochrony środowiska przedstawiona w monografii *Zagadnienia prawne ochrony środowiska* (1979) i w kilku opracowaniach podręcznikowych we współautorstwie. Profesor ma w swym dorobku prace prawno-porównawcze, np. *Gmina w Belgii* (1993).

Obecnie w Zakładzie Prawa Administracyjnego jest zatrudnionych 6 pracowników, w tym 1 profesor zwyczajny, 1 profesor nadzwyczajny, 1 adiunkt ze stopniem dr. hab. nauk prawnych, 2 adiunktów ze stopniem dr. nauk prawnych, 1 asystent z tytułem mgr. prawa.

W Zakładzie Prawa Administracyjnego jest realizowanych 14 przedmiotów dydaktycznych: prawo administracyjne, podstawy prawa administracyjnego, prawo samorządu terytorialnego, problemy prawa zakładowego, ustrój i zadania jednostek samorządu terytorialnego, ustrój samorządu terytorialnego, współczesna kontrola administracji publicznej, organizacje pozarządowe we współczesnym społeczeństwie obywatelskim, sektor pozarządowy, sektor pozarządowy w gospodarce, zasady tworzenia prawa miejscowego, prawo budowlane, prawo wyznaniowe i prawo kanoniczne, administracja publiczna w RFN.

Pracownicy Zakładu Prawa Administracyjnego prowadzą badania różnych obszarów regulacji administracyjnoprawnej. Ustrój administracji publicznej ze szczególnym uwzględnieniem samorządu terytorialnego, a także akty prawa miejscowego stanowią przedmiot zainteresowań badawczych prof. Marcina Miemca³ i dr. hab. Piotra Lisowskiego⁴, który bada również prawo oświatowe⁵. Pozycja prawna, udział organizacji pozarządowych w wykonywaniu zadań administracji publicznej, relacje między administracją publiczną a społeczeństwem obywatelskim w realizacji polityki społecznej, wykluczenie społeczne i prawne z uwzględnieniem mobbingu stanowią przedmiot zainteresowań naukowych prof. Jolanty Blicharz⁶. Problematykę interdyscyplinarną z zakresu prawa administracyjnego, kanonicznego, wyznaniowego i filozofii prawa bada dr Aleksandra Szadok-Bratuń⁷. Problematyka prawna informacji w administracji publicznej, szczególnie ochrona informacji niejawnych, a także pozycja prawna służb specjalnych to przedmiot badań dr. Rafała Mikowskiego⁸. Zagadnienia prawa budowlanego bada mgr Maciej Błażewski⁹.

Pracownicy Zakładu Prawa Administracyjnego są współautorami wielu podręczników, w szczególności wielokrotnie wznawianego, cieszącego się uzna-

³ M. Miemieć, W. Miemieć, *Podmiotowość publicznoprawna gminy*, Samorząd Terytorialny 1991, nr 11–12; M. Miemieć, *Gmina w systemie administracji publicznej Republiki Federalnej Niemiec*, Wrocław 2007.

⁴ P. Lisowski, A. Ostapski, *Akty prawa miejscowego stanowione przez terenowe organy administracji rządowej*, Wrocław 2008; *idem*, *Relacje strukturalne w polskim samorządzie terytorialnym*, Wrocław 2013.

⁵ P. Lisowski, *Szkoła samorządowa jako zakład administracyjny (rozprawa doktorska)*, Wrocław 1997, niepubl.

⁶ J. Blicharz, *Pozycja prawna stowarzyszeń. Studium prawnoadministracyjne*, Wrocław 1996; *eadem*, *Udział polskich organizacji pozarządowych w wykonywaniu zadań administracji publicznej*, Wrocław 2005; *eadem*, *Administracja publiczna i społeczeństwo obywatelskie w państwie prawa*, Wrocław 2012; *eadem*, *Problem mobbingu jako formy wykluczenia społecznego i prawnego*, Wrocław 2014.

⁷ A. Szadok-Bratuń, *Procedura zawierania małżeństwa „konkordatowego” w kontekście polskiego prawa administracyjnego*, Wrocław 2013; *eadem*, *Z dziejów teorii prawa natury w Polsce (1918–1989)*, Wrocław 2015.

⁸ R. Mikowski, *Ochrona informacji niejawnych w prawie administracyjnym*, rozprawa doktorska, Wrocław 2010, niepubl.

⁹ M. Błażewski, *Polski proces budowlany*, Kraków 2014; *idem*, *Zasada ochrony uzasadnionych interesów osób trzecich w procesie budowlanym*, Kraków 2014.

niem w Polsce podręcznika pod red. J. Bocia *Prawo administracyjne*, który uzyskał w 1999 r. nagrodę ministra edukacji narodowej.

THE DIVISION OF ADMINISTRATIVE LAW — HISTORY AND THE PRESENT

Summary

The administrative law was taught and studied at the Faculty of Law of the University of Wrocław from the academic year 1945/1946 in the Department of Administrative Studies and Administrative Law, which in 1950 was transformed into the Department of Administrative Law; and since 1969 it has been taught in a still existing Division of Administrative Law at the Institute of Administrative Sciences.

In the early years of the Department of Administrative Law the general course of research was led by Prof. Tadeusz Bigo and Prof. Franciszek Longchamps de Bériér — the creators of the Wrocław School of Administrative Law. Prof. Tadeusz Bigo focused on the study of organisations of public administration, whereas Prof. Longchamps conducted multidirectional research in the area of administrative law and administrative science.

Their successors dealt with more detailed problems. Prof. Jan Jendroška dealt with administrative procedures, while Prof. Jan Boć focused on the legal problems of a citizen and the legal environment of public administration.

The current directions of research in the Division of Administrative Law are as follows: Prof. Marcin Miemiec and Piotr Lisowski, PhD deal with the legal environment of public administration, especially one concerning local government as well as the local law; the latter also studies educational law; Prof. Jolanta Blicharz focuses her research on the legal position and the participation of NGOs in public administration, the relationship between public administration and civil society in implementing social policies and the social and legal exclusion, including mobbing; Aleksandra Szadok-Bratuń, PhD, studies interdisciplinary issues of administrative law, canon law, religious law and philosophy of law; the subject of study of Rafał Mikowski, PhD are the legal issues concerning processing of information in public administration, particularly the protection of classified information, as well as the legal position of special services; Maciej Błazewski, MA, explores the issues relating to construction law.

The employees of the Division of Administrative Law co-authored oft-reprinted and acclaimed coursebook *Prawo administracyjne* [Administrative Law], edited by J. Boć, which in 1999 received the Award of the Minister of National Education.